

Teabepäev: *Mesilasperede ettevalmistamine talveks, kokkuvõte*
Koht ja aeg: *5.september 2019 Kehra Rahvamajas*
Lektor: *Heiki Kruusalu*

MÕNED PÕHITÕED

- Talvemesilane munetakse ca 20.07 - 25.08. Peale seda ei ole ema munemine soovitatav. Hiline haue on mesilasperele koormaks. *PS. Minimaalselt on hauet niikuinii, isegi talvel.*
- Ema munemist saab stimuleerida söötmisega väikeste portsjonide kaupa, nt 3-5L kaupa mõnepäevaste vahega.
- Munemist saab piirata suure söödakoguse andmisega korraga nii, et kõik raamid saavad siirupit täis. Samuti pesa jahutamise. Soojustus pealt maha!
- Hiline haue peres kulutab kordades rohkem sööta kui jahe pesa! Kuna haue on keskel, siis sinna moodustub ka kobar. Haudme kohalt süüakse kiiresti ära päris palju mett. Talve lõpupoole on kobara kohalt mesi otsas, kobar on jõudnud üles ja pere sureb nälga. Hoolimata sellest, et kõrval on meeraamid täis.
- Mesilaspere sureb nälga mitte nädalate, aga tundide jooksul.
- Hilisest haudmest koorunud mesilaste elujõud on väiksem. Hiline haue on ka lestadele hea kasvulava.
- Mesilane ja mesilaspere on erinevad asjad. Mesilaspere on organism, üksik mesilane aga organismi vähetähtis osa. Mesilane kardab väga külma, mesilaspere kui organism ei kardab külma. Aga kardab niiskust.
- Mesilaspere talveks mitte sisse pakkida! Pesa peab olema jahe ja kuiv. Soe ja niiske mõjub talvitumisele väga halvasti.
- Vahelauad tõsta 2cm põrandast lahti. Küljematte talve esimesel poolel ei kasuta. Peale tuleks panna ainult kerge soojustus, nt 2x tekk, 1x tuuletõkkeplaat vms. **PESA TULEB MAHA JAHUTADA!**
- Korralik soojustus ja küljematid tuleb panna veebr. lõpupoole. Kuni selle ajani peaks soojustus olema minimaalne. Küljematid võib (aga ei pea) panna siiski varem, püsiva pakase saabumisel.

RAAMI VAHELIISTUDEST

- Kui kasutate vaheliiste, siis mis põhjusel, miks need on sinu arust vajalikud? Kas peamiselt sel põhjusel, et nii on kogu aeg tehtud? Aga vaat ei ole! Ja ei kasuta neid ei venelane, lätlane, soomlane, ukrainlane, ameeriklane ega üldse vist mitte keegi peale eestlase, kes täidab sellega siiani *ENSV Mesinduse Nõukogu 14. detsembril 1948.a koosoleku otsust vene mesiniku L.I. Perepelova eeskujul võtta kasutusele raamivaheliistud*. Enne seda olid laelauad, mis sama koosoleku otsusega soovitati kõrvale jätta. See on sama lollakas nagu paljud muudki Nõukogude Liidu põllumajandusreformi ideed. Miks me sellest jamast nii visalt kinni hoiame? Vaheliistudel on siiski üks hea praktiline funktsioon. Neid on väga hea kasutada ahju süüteks.

KOONDAMINE

- Tuleks alustada kohe peale meevõttu, üldjuhul meie piirkonnas peale 25.juulit. Kui palju kärgi jätta? Väga levinud ja jäme viga on jätta liiga palju kärgi. Peale koondamist peab taru üle ajama. Korpustarusse ei mahu mesilased ära ja lamavas on vahelaua tagused paksult mesilasi täis. Enamus sellest seltskonnast on talvitumiseks liiga vanad ja surevad enne. Normaalne/optimaalne talvekobar on 20 000, väga suur 30 000 mesilast

KUI PALJU KULUB TALVEKUUEDEL SÖÖTA?

Talvekuudeks loeme sept-aprill

- Okt-veebruar - 1kg/kuus
 - September - 3kg
 - Märts-Aprill - 4kg/kuus
- KOKKU 16kg**

Paras söödakogus talveks on >20kg. Siis jääb vähemalt 4kg veel reservi, sest päris tilgatumaks ka ei saa süüa lasta. Kui mett on liiga vähe, siis ema lõpetab munemise. Mesi on ka soojusmahuti.

		Vajalik raamide arv		
		ER	LG	Farrar
Mesilasi	20 000	6	6	9
Mesilasi	30 000	8	9	13
Sööt	20kg	6	8	11
Haue	30 000 kärjekannu	3	4	5

Kokkuvõte: normaalne mesilaspere talvitub kas 6-8 eesti raamil, 6-9 lanksi raamil või 9 – 13 farraril.

Mis juhtub, kui jäetakse liiga palju raame?

- Nõrgemad pered võivad sattuda röövimise ja herilaste ohvriks. Kärjed on hõredalt asustatud ja röövlitel on oluliselt kergem sisse tungida.
- Me ei suuda raame täis sööta ja tehakse hilist hauet. Söödavaru väheneb kiiresti ja juba jaanuaris vilistab tuul raamide vahel.
- Õigel koondamisel ja söötmisel pole kevadel lisa söötmise vajadust ega muret.

Mida ja millal teha?

1. **25.juuli ... 10.august** – meevõtt, talveks koondamine, (ergutus)söötmisega alustamine, varroatõrjega alustamine. Kontrollida kõigil muna/lahtise haudme olemasolu.
2. **Kuni 5.september** – jätkub söötmine ja ravi. Pesa lõplik talvekorrastus.
3. Valmistada ette hiiretõkked, nugisekaitsed jms
4. Mesinik sõidab soojale maale puhkama.
5. **Okt lõpp-nov algus** - Oblikhappe tilgutamine.

Mis juhtub, kui me ei tee eelnimetatud töid õigel ajal ära?

- Reeglina lõpeb korje ca 25.juuli. Peale seda võivad nektarit tarusse tuua, kuid tarukaal on pigem langustrendis. Seega, meesaak jääb väiksemaks.
- Kui korjet ei ole, siis ema muneb väga vähe. Meil on aga vaja, et ema muneks augustis täiega. Seda saab stimuleerida söötmisega.
- Suhkusiirupi ümbertöötamine kulutab mesilast. Augustis on veel palju mesilasi, kelle elukaar lõpeb niikuinii hiljemalt talve alguses. Kasutagem neid siirupivabrikus.
- Kui ööpäeva keskmine temperatuur langeb alla 10 kraadi, siis mesilased ei suuda enam liitsuhkruid liitsuhkruteks lagundada ja sööt ei ole mesilastel talvel enam nii hästi omastatav. Seega, hilisel söötmisel tuleks eelistada inverteeritud valmissööta. Hilisel söötmisel on ka oht, et jääb kaanetatamata, mis soodustab liigniiskuse tekkimist, käärimist.
- Lestade arvukus on alates kevadest pidevas kasvujoones. Mesilasi aga on oluliselt vähemaks jäänud. Seega, koormus 1 mesilase kohta on tohutult kasvanud. Kriitiline punkt saabub ca 10.august. St et lestatapmisega tuleb alustada augusti alguses. Aga tõrjet ei saa teha enne, kui mesi on võetud.
- Kui jääme lestatõrjega hiljaks, siis on suur osa talvituvast põlvkonnast juba lestakahjustusega. Kahjustatud mesilane on 30-100% väiksema elujõuga. Augustikuine tõrje on kasulik

talvituvale perele, hilisem tõrje on kasulik kevadperioodiks ega avalda talvitumisele enam suuremat efekti.

VARROOSI TÕRJE

Peab kestma vähemalt terve haudmetsükli. Alustada tuleb kohe peale meevõttu. Variandid:

1. **Karm tõrje.**
 - A. Oblikhappe tilgutamine või aur 6-7 päevaste vahedega 4x
 - B. Sipelghappe lapid 2x kahe nädalase vahega.
2. **Kombineeritud pehmem.**

Happed kahjustavad ka hauet, sellepärast võiks kombineerida tümooliga. Kohe peale meevõttu oblik-või sipelghape, seejärel sõltuvalt raviskeemist tümool 1-2 korda.
3. Beevital – võib-olla, aga see on siiski täiendav tõrje. Põhitõrjet tuleb teha hapetega.
4. Ribad - ei ole usaldusväärne. Kui kasutad, siis tuleb kindlasti monitoorida.

Igal juhul on kohustuslik lisaks hilissügisene oblikhappe suhkrulahuse tilgutamine.

VENTILATSIOONI KORRALDAMISEST

Iga mesinik toimetab veidi erinevalt ja piasjasjadest sõltub palju. Tarumaterjalid on erinevad. Seega, alati tuleb aru saada veeauru liikumise loogikast ja sellesse loominguiliselt suhtuda ja talve jooksul jälgida, kuidas sinul vent toimib ning vajadusel korrigeerida. Õnneks allub veeauru liikumine füüsikareeglitele ja on seega kontrollitav.

Mõned põhireeglid:

- Niiskus kondenseerub alati külmematele pindadele.
- Niiskus liigub alati soojemast külmemale poole.
- 1kg mee tarbimisel tekib 700ml vett (ei mäleta allikat, aga see oli ikka väga suur).
- Ventilatsiooni võib korraldada alt või läbi lae. Läbi lae on energiakulukam. Liiga intensiivse vent korral kaotab soojustus mõtte.

Lamavtarudel on tihti katuse vent avad liiga väiksesed ja selle tihe võrk tuiskab täis või kondenseerub ja jääb sinna tarust tulev niiskus. Tulemus- vent ei toimi. Lahendus- kergitada katuseserva nii, et tekib mõnemillimeetrine pragu.

Vahelauad ega küljematid ei tohi kunagi ulatuda põrandani, 2cm vahet!

Korpustarudel on enamasti avatud põhjavõrk või tunnelpõhi ja toimib altventilatsioon. Altvent korral peab katus olema alati palju soojem kui seinad.

Tunnelpõhja puhul ei tohiks avad liiga kõrged olla, muidu tekib liiga intensiivne tõmme.

Võrkpõhja puhul peab taru olema maapinnast eraldatud mingi plaadiga, et vältida pinnaseniiskuse levimist tarru. Või siis maapinnast üsna kõrgel (40cm).

Katuse all kasutan mina kilet, aga ainult pesaraamide kohal. Kus mesilasi pole, sealt keeran kile tagasi, et tagada õhu liikumine.

Ka korpustarudel kasutatakse läbi lae venti, aga see peab olema üsna passiivne. Standardlahendus, mis töötab üsna lollikindlalt: 2x tuuletõkkeplaat, distantliistud 1cm, soojustatud katus.

Kärgede sorteerimine ja säilitamine

- Vurritamise ajal „kolmeks loe”
 1. sulatusse
 2. pruunid – meekorjeks
 3. heledad – haudmealasse
- Parim on jahe ja kuiv ruum. Tihti seda ei ole, siis tuleb kuidagi niiskes kuurialuses hakkama saada.
- Suurim vaenlane on koi, kes hakkab toimetama juba augustis, kui on soe.

- Kärjed korpustesse-tihedatesse kastidesse ja laduda üksteise otsa. Alla tihe ja hiirekindel plaat, virna otsa >80% äädikakalts arvestusega 1ml iga raami kohta. Katta kile ja tugeva plaadiga. Külmas ja niiskes ruumis tuleks pealt soojustada, et vähendada kondentsi.
- Kärgesid, mis on plaanis järgmisel aastal kasutada, ei ole mingit mõtet anda mesilastele puhastamiseks. Mesised kärjed võetakse kevadel palju parema meelega kasutusele.

[Aimar Lauge koondamise loeng >>>](#)

[Tarude talvisest ventileerimisest >>>](#)

[Kalle Toomemaa „Mesilasperede talvitumine”](#)